

bevelhebber die er zich aan had gestoten dat Nederlandse vliegtuigen herhaaldelijk verkenningstochten uitvoerden boven Republikeins gebied en dan soms passagierstreinen bestookten, waardoor vele Indonesiërs werden gedood of gewond) en zijn verbindingsofficier in het *TRI*-hoofdkwartier. De *TRI*-commandant had zich zeer ingenomen getoond met Soedirmans tweede toespraak en had aan het slot gezegd: 'Laat het deze keer niet blijven bij de rede van de legercommandant' (bedoeld: opperbevelhebber) 'laat ons op Sumatra maar beginnen, geef mij de kans maar!' ¹ Hij was meteen begonnen – de Nederlandse eenheden die in oktober bij Medan, Padang en Palembang de plaats van de Britse zonder grote moeilijkheden hadden kunnen innemen², waren aangevallen en waren tot tegenaanvallen overgegaan; daarbij hadden zij hun stellingen bij Medan en vooral ook bij Palembang weten op te schuiven. Daarvan was weer het gevolg geweest dat de Republikeinse strijdkrachten de watertoevoer naar Medan hadden afgesloten.

In januari '47 werd op Java in de Republiek de actie tegen goedkeuring van de overeenkomst van Linggadjati voortgezet en uitgebreid – Soetomo ('*Boeng Tomo*') die als 'de held van Soerabaja' werd gezien, hield toespraken op bijeenkomsten waar tienduizenden aanwezig waren. In het *Knip*, het Republikeinse noodparlement, was geen meerderheid voor de overeenkomst te vinden; dat probleem loste Soekarno op door het ledental bij presidentieel decreet tot vijfhonderdveertien uit te breiden, onder wie nu ook vijftig afgevaardigden voor Sumatra waren, alsook twaalf voor Borneo en negen-en-twintig voor de Grote Oost – die afgevaardigden voor Borneo en de Grote Oost waren bijna allen op Java woonachtig. Hun benoeming moest men zien als een teken dat de regering van de Republiek de besluiten van Malino en Den Pasar niet als het laatste woord beschouwde – trouwens, er zetelden in Djokjakarta Republikeinse gouverneurs voor Borneo en voor de Grote Oost.³

¹ Aangehaald a.v., dl. VII, p. 18. ² Dr. Boon had dat als een gunstig uitvloeisel gezien van het ondertekenen van de concept-overeenkomst van Linggadjati: 'duizend doden waren uitgespaard die anders zeker in Sumatra zouden zijn gevallen.' (Wiebes en Zeeman: *Indonesische dagboeknotities van dr. H. N. Boon*, p. 15–16 (13 dec. 1946)). ³ In die tijd trad de Indische Nederlander E. F. E. Douwes Dekker, de achterneef van Multatuli, die in 1912 de Indische Partij had opgericht, als een van Soekarno's naaste adviseurs op – hij woonde bij hem in huis. Op grond van zijn geheim contact met de Japanners was hij in januari '41 door het Nederlandse gouvernement gearresteerd en een jaar later samen met ruim honderdveertig 'NSB'ers' naar Suriname getransporteerd. In de zomer van '46 was de groep naar Nederland overgebracht waar allen in vrijheid werden gesteld. Douwes Dekker kreeg de gelegenheid om naar Indië terug